

Preventief Fouilleren in Amsterdam: Opbrengsten en Wapenincidenten

Dr. E.J. van der Torre
Drs. L. Schaap
Den Haag, 6 mei 2004

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	3
2. Opbrengsten.....	4
2.1 Totaalopbrengsten: november 2002 tot en met maart 2004	4
2.2 Opbrengsten in controleperiode 1: november 2002 t/m mei 2003.....	4
2.3 Opbrengsten in controleperiode 2: juli 2003 t/m maart 2004	5
2.4 Opbrengsten: vergelijkenderwijs	6
3. Wapenincidenten	9
3.1 Wapenincidenten: een (hogere) daling in de veiligheidsrisicogebieden	9
3.2 Meest voorkomende wapenincidenten: minder straatroof in de binnenstad	11
3.3 De 20 buurten met de meeste wapenincidenten	12
4. Conclusies en Aanbevelingen.....	14
4.1 Conclusies	14
4.2 Aanbevelingen	15
Bijlage 1.....	17
Gedetailleerde opbrengsten.....	17
Bijlage 2.....	19
Omschrijving Actiemethoden	19
Bijlage 3.....	21
Verantwoording	21
Bijlage 4.....	24
Meest gebruikte bronnen.....	24

1. Inleiding

Sinds 29 november 2002 wordt in speciaal daartoe aangewezen delen van Amsterdam - de zogeheten veiligheidsrisicogebieden - preventief gefouilleerd. Deze gebieden beslaan delen van de Amsterdamse Binnenstad en van Amsterdam Zuidoost. De gemeenteraad heeft ingestemd met aanpassing van de APV om preventief fouilleren mogelijk te maken. Vervolgens stemde zij in met het besluit van de burgemeester om de twee genoemde veiligheidsrisicogebieden voor een half jaar aan te wijzen: van november 2002 tot en met mei 2003.

De gemeenteraadscommissie voor (onder meer) Openbare Orde en Veiligheid is onder meer door middel van twee rapportages geïnformeerd over de gang van zaken in dit halve jaar: een procesevaluatie waarin onder meer de opbrengsten werden geanalyseerd (COT, mei 2003) en een analyse van wapenvoorvallen (Wapenvoorvallen in de politieregio Amsterdam-Amstelland, 2003).¹ Dit heeft geresulteerd in het opnieuw aanwijzen van delen van de Binnenstad en van Zuidoost als veiligheidsrisicogebied, alsmede in een uitbreiding van dat gebied in Zuidoost met de Venserpolder. Dit maal werden de veiligheidsrisicogebieden voor een jaar aangewezen; met ingang van 1 juli 2003.

Deze rapportage analyseert twee zaken:

- De opbrengsten van het preventief fouilleren in Amsterdam tot dusver. Deze analyse omvat de eerste controleperiode (november 2002 tot en met mei 2003) en negen maanden uit de tweede controleperiode (juli 2003 tot en met maart 2004).²
- De wapenincidenten in politieregio Amsterdam-Amstelland en meer in het bijzonder in de veiligheidsrisicogebieden. Deze analyse heeft betrekking op negen maanden uit de tweede controleperiode: juli 2003 tot en met maart 2004.

¹ Beide rapporten hebben, vanwege het besluitvormingstraject, betrekking op de periode november 2002 – april 2003.

² Deze rapportage moest in april 2004 worden afgerond.

2. Opbrengsten

2.1 Totaalopbrengsten: november 2002 tot en met maart 2004

We presenteren eerst de totaalopbrengsten van het preventief fouilleren in Amsterdam: vanaf 29 november 2002 tot en met maart 2004.³ In totaal werden in beide veiligheidsrisicogebieden ruim dertigduizend mensen gecontroleerd (32.322) en 4.467 voertuigen doorzocht. Het leverde 194 arrestanten op en er werden ruim zevenhonderd (702) wapens aangetroffen. Veel steekwapens werden in de binnenstad 'van straat gehaald': precies 430.

Schema 1: Totaalopbrengsten per district en overall in de periode november 2002 t/m maart 2004⁴

	Politiedistrict 3	Politiedistrict 7	Totaal
Gecontroleerde personen	18.499	13.823	32.322
Gecontroleerde voertuigen	2.655	1.812	4.467
Arrestanten	106 (57xWWM)	88 (42xWWM)	194 (99xWWM)
Vuurwapens	9 (waarvan 1nep)	7	16
Slagwapens	53	10	63
Steekwapens	430	112	542
Overige wapens	63	18	81
<i>Totaal wapens</i>	<i>555</i>	<i>147</i>	<i>702</i>

2.2 Opbrengsten in controleperiode 1: november 2002 t/m mei 2003

In politiedistrict 7 (met daarin VRG Zuidoost) fouilleerde de politie in totaal ruim zesduizend personen (6.020) en controleerde ze 563 voertuigen. De wapenopbrengst luidde: 4 vuurwapens, 4 slagwapens, 48 steekwapens en 10 andere wapens. De politie arresteerde 42 personen: 23 maal inzake de Wet Wapens en Munitie (WWM).

Politiedistrict 3, waar het VRG Binnenstad nagenoeg binnen valt⁵, fouilleerde bijna zevenduizend mensen (6.925) en controleerde 1.238 voertuigen. De politie maakte 67 arrestanten: 43 keer inzake WWM. Ze trof 251 wapens aan: 5 vuurwapens, 30 slagwapens, 175 steekwapens en 41 andersoortige wapens.

³ Het rapport 'Preventief fouilleren in Amsterdam: een procesevaluatie' presenteert en analyseert de opbrengsten van de controleacties tot en met 17 april 2003. Dat is dus niet de hele eerste controleperiode.

⁴ In juni en juli 2003 zijn geen controleacties uitgevoerd.

⁵ Een klein stuk van het veiligheidsrisicogebied (het IJ) maakt deel uit van district 4.

De totaalscores van district 3 plus 7 staan vermeld in schema 2. Er werden ruim driehonderd wapens 'van straat gehaald', namelijk 317.

Schema 2: Opbrengsten per district en in totaal in de periode november 2002 t/m mei 2003

	Politiedistrict 3	Politiedistrict 7	Totaal
Gecontroleerde personen	6.925	6.020	12.945
Gecontroleerde voertuigen	1.238	563	1.801
Arrestanten	67 (43xWWM)	42 (23xWWM)	109 (69xWWM)
Vuurwapens	5	4	9
Slagwapens	30	4	34
Steekwapens	175	48	223
Overige wapens	41	10	51
<i>Totaal wapens</i>	<i>251</i>	<i>66</i>	<i>317</i>

2.3 Opbrengsten in controleperiode 2: juli 2003 t/m maart 2004

De politie heeft in de periode van juli 2003 tot en met maart 2004 in totaal op 31 dagen controleacties uitgevoerd.⁶ In politiedistrict 7 heeft ze in deze periode in totaal 7.803 personen gefouilleerd en 1.249 voertuigen doorzocht. Het leverde 81 wapens op: 3 vuurwapens, 6 slagwapens, 64 steekwapens en 8 andersoortige wapens. Er werden 46 arrestanten gemaakt: 19 maal inzake WWM en 27 keer voor andere delicten.

Politiedistrict 3 fouilleerde in totaal ruim elfduizend personen (11.574) en controleerde 1.417 voertuigen. Het leverde 304 wapens op: 4 vuurwapens (waaronder een nepwapen), 23 slagwapens, 255 steekwapens en 22 wapens uit de restcategorie 'overige'. De controleacties resulteerden in 39 aanhoudingen: 14 keer inzake WWM en 25 keer voor een ander delict.

Bij elkaar opgeteld werden in deze periode tijdens 31 controledagen 19.377 personen gecontroleerd, alsmede 2.666 voertuigen. Er werden 385 wapens aangetroffen: 7 vuurwapens (waaronder 1 nepvuurwapen); 29 slagwapens; 319 steekwapens en 30 andere wapens. De politie maakte 85 arrestanten: 33 keer inzake WWM.

⁶ Op één dag, namelijk op 24 oktober 2003, werd in twee politiedistricten (3 en 7) tegelijk gefouilleerd. Bij de overgrote meerderheid van de acties – namelijk 30 van de 32 – werden verschillende actiemethoden gehanteerd.

Schema 3: Opbrengsten per district en in totaal in de periode juli 2003 t/m maart 2004

	Politiedistrict 3	Politiedistrict 7	Totaal
Gecontroleerde personen	11.574	7.803	19.377
Gecontroleerde voertuigen	1.417	1.249	2.666
Arrestanten	39 (14xWWM)	46 (19xWWM)	85 (33xWWM)
Vuurwapens	4 (waarvan 1nep)	3	7
Slagwapens	23	6	29
Steekwapens	255	64	319
Overige wapens	2	8	30
<i>Totaal wapens</i>	<i>304</i>	<i>81</i>	<i>385</i>

2.4 Opbrengsten: vergelijkenderwijs

Controleperiode 1 versus controleperiode 2

We vergelijken bondig de opbrengsten uit de twee controleperiodes met elkaar. Het onderstaande schema bevat de totaalopbrengsten uit beide periodes, alsmede het aantal arbeidsuren dat de politie spendeerde aan de controles.

Schema 4: Vergelijking van totaalopbrengsten in periode 1 en periode 2

	Periode 1 <i>Nov. 02 t/m Mei 03</i>	Periode 2 <i>Juli 03 t/m Maart 04</i>
Gecontroleerde personen	12.945	19.377
Gecontroleerde voertuigen	1.801	2.666
Aanhoudingen	109	85
Wapens	317	385

Het aantal gecontroleerde personen en voertuigen is in absolute zin aanzienlijk toegenomen: er zijn 6.432 meer personen gecontroleerd en 865 voertuigen meer. Het aantal aangetroffen wapens steeg van 317 naar 385. Er moesten wel meer personen worden gecontroleerd om een wapen aan te treffen: dat was in de eerste controleperiode 1 wapen op 41 gecontroleerde personen en in de tweede controleperiode 1 op de 50. Het lijkt te duiden op een preventief effect: tijdens de controles hebben minder mensen een wapen bij zich.

Het aantal aanhoudingen is afgenomen. In absolute aantallen van 109 naar 85. In de eerste periode werd 1 op de 119 gecontroleerde personen 1 arrestant gemaakt. In periode 2 is dat 1 op de 228.

Na constatering van een misdrijf volgt inbeslagname en aanhouding, gevolgd door een transactievoorstel, dagvaarding of voorgeleiding bij de rechter-commissaris. Bij constatering van een overtreding, bijvoorbeeld een overtreding

van het messenverbod, volgt inbeslagname en in de regel ook een proces-verbaal en een oproeping voor een kantonzitting. Als uit omstandigheden blijkt dat het zeer onwaarschijnlijk is dat een wapen intentioneel wordt megedragen, dan wordt er milder opgetreden. Bijvoorbeeld een Duitse man die in zijn auto een busje met gas had van 18 jaar oud, dat het hoogstwaarschijnlijk niet meer zou doen en hij ooit rechtmatig had aangekocht in Duitsland. Als bij een controleactie twijfel bestaat over de noodzaak tot aanhouden of verbaliseren, kunnen uitvoerende agenten een beroep doen op speciaal daartoe aanwezige wapenexpert(s). De wapenexperts bevorderen de rechtsgelijkheid van de controleacties.

Na een controleactie wordt door leidinggevende politiemensen uit het middenkader een bondig rapport opgesteld over het verloop van de actie. Vrijwel iedereen verleent zonder dralen medewerking aan de fouillering; ze accepteren de fouillering of tonen er begrip voor. Er zijn weinig klachten ingediend naar aanleiding van controleacties: twee klachten in de eerste controleperiode en één klacht in de tweede controleperiode.

Het valt op dat de controleacties doelmatiger zijn uitgevoerd. Het aantal gecontroleerde personen per arbeidsuur steeg van 2,5 per uur in periode 1 naar 3,0 per uur in periode 2. Dit heeft een aantal oorzaken:

- De politie heeft haar organisatie en de controles al lerende aangescherpt, waardoor de voorbereiding en de uitvoering minder tijd vergen;
- Bij de controleacties wordt aansluiting gezocht bij de reguliere surveillance. Er worden extra politiemensen ingezet, maar dit wordt beperkt;
- De politie wisselt haar actiemethoden tijdens een controleactie af en houdt daarbij rekening met de publieksstromen: waar, hoe (per auto of te voet) en hoe laat zijn veel personen op pad? Hierbij wordt rekening gehouden met de tijdstippen en locaties van wapenincidenten.

De doelmatigheid wordt (wat wapenvondst betreft) nog wel begrensd doordat er veel mensen worden gefouilleerd waarvan - mede op basis van harde gegevens over wapenincidenten - voor politiemensen bij voorbaat vast staat dat de kans klein is dat er een wapen bij hen wordt aangetroffen. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan ouderen of aan toeristen die voor *sight seeing* de binnenstad bezoeken.

Controleperiode 2 (juli 2003 t/m maart 2004): district 3 versus district 7

Het valt op dat in de periode van juli 2003 tot en met maart 2004 in district 3 meer wapens worden aangetroffen dan in district 7. In absolute zin ging het om 304 wapens in de binnenstad en tegen 81 in Zuidoost. Bij ruim twee keer zoveel in de binnenstad gecontroleerde personen wordt een wapen aangetroffen. In de

binnenstad heeft 1 op de 38 gecontroleerde personen een wapen bij zich. In Zuidoost is dat 1 op de 96.

Schema 5: Opbrengsten per district in de periode juli 2003 t/m maart 2004

	Politiedistrict 3	Politiedistrict 7
Gecontroleerde personen	11.574	7.803
Gecontroleerde voertuigen	1.417	1.249
Arrestanten	39 (14xWWM)	46 (19xWWM)
Arbeidsuren	2.857	3.689
Vuurwapens	4 (waarvan 1nep)	3
Slagwapens	23	6
Steekwapens	255	64
Overige wapens	22	8
<i>Totaal wapens</i>	<i>304</i>	<i>81</i>

3. Wapenincidenten

In deze paragraaf presenteren en analyseren we de wapenincidenten in de tweede controleperiode: juli 2003 tot en met maart 2004. Er wordt met name gezien of zich relevante stijgingen of dalingen voordoen. Hiertoe is het nodig om periodes te vergelijken: we vergelijken dezelfde maanden uit het kalenderjaar om vertekening vanwege seizoeneffecten te voorkomen. De volgende periodes worden hier met elkaar vergeleken:

- *Juli 2003 t/m Maart 2004:*
Gedurende deze maanden zijn er controleacties uitgevoerd: 16 per veiligheidsrisicogebied;
- *Juli 2002 t/m Maart 2003:*
In de maanden juli 2002 tot en met oktober 2002 zijn er geen controleacties geweest. In de periode van 29 november 2002 t/m 29 maart 2003 zijn er in district 3 (Binnenstad) op 7 dagen controleacties uitgevoerd; in district 7 (Zuidoost) waren dat 6 controledagen;⁷

In de maanden *juli 2001 tot en met maart 2002* zijn er, uiteraard, geen controleacties uitgevoerd. We wilden deze meenemen in de onderstaande vergelijkingen en analyse. Vanwege een registratie-effect bleek dat onverstandig: zie bijlage 3.

3.1 Wapenincidenten: een (hogere) daling in de veiligheidsrisicogebieden

In de periode van juli 2003 tot en met maart 2004 zijn in het VRG Binnenstad in totaal 617 wapenincidenten geregistreerd. In dezelfde maanden een jaar daarvoor waren dat er nog bijna zevenhonderd: 690. In absolute zin is dat een afname van 73 wapenincidenten. Dat komt neer op een daling van ruim tien procent: -10,6%.

De percentuele daling bedroeg ook in het VRG Zuidoost circa tien procent: -9,7% om precies te zijn. Hier daalde het in absolute zin van 462 naar 417. Zonder het in bijlage 3 omschreven registratie-effect had de daling (wat) hoger uitgevallen.

In de politieregio daalde het aantal geregistreerde wapenincidenten met -2,7%. De regionale daling komt voor een groot deel op het conto van de twee veiligheidsrisicogebieden. Als we de twee veiligheidsrisicogebieden buiten

⁷ Zie bijlage 1.

beschouwing laten, geeft de rest van de regio namelijk een stijging van 0,6% te zien.

Schema 6: Wapenincidenten in twee periodes

	07/03-04/04	07/02-04/03	Daling/Stijging absoluut	Daling/Stijging %
Politieregio	3.721	3.824	-103	-2,7%
VRG Binnenstad	617	690	-73	-10,6%
VRG Zuidoost	417	462	-45	-9,7%
VRG's gezamenlijk	1.034	1.152	-118	-10,2%
Politieregio excl. 2 VRG	2.687	2.672	+15	+0,6%

Schema 7 en 8 bevatten de wapenincidenten per buurt respectievelijk in het VRG Zuidoost en het VRG Binnenstad. In het VRG Zuidoost komt de daling voor een groot deel op rekening van Hoogoord en Ganzenhoef (buurtnummer 943): respectievelijk -25 en -15. Een ander deel van Ganzenhoef (buurtnummer 931) laat juist een stijging zien: +25.

Schema 7: Wapenincidenten in VRG Zuidoost (district 7) in twee periodes

Buurtnummer en -naam	07/03-04/04	07/02-04/03
930 Venserpolder	54	56
931 Ganzenhoef Z	93	68
932 Amsterdamse Poort	71	74
933 Hoogoord e.o.	25	50
940 Ganzenhoef M	93	96
941 GuldenKruis/Groeneveen	26	14
942 Kraaiennest Z	49	46
943 W v Ganzenhoef	11	26
944 Kraaiennest N	34	37
Totaal	417	462

In twee buurten in het VRG Binnenstad daalde het aantal wapenincidenten met in totaal 22, te weten: Station CS e.o.; Oudezijdscolk e.o.; en het Damrak e.o. Percentueel was de daling bij Station CS het hoogst: -39%.

Schema 8: Wapenincidenten in VRG Binnenstad (district 3) in twee periodes

Buurtnummer en -naam	07/03-04/04	07/02-04/03	
010	Station CS eo	34	56
002	W v Nieuwmarkt	65	68
000	Oudezijdsdolk eo	50	72
001	Beursstr eo	65	77
017	Reguliersbree eo	26	28
011	N Damrak eo	58	80
070	Leidsedwars N	16	12
044	O v Nieuwmarkt	34	20
012	Spuistr N eo	31	31
072	Leidsedwars Z eo	24	26
048	Waterloopl eo	34	25
047	Z v Nieuwmarkt	21	16
013	Dam en ten N	24	25
003	Nes eo	13	15
043	NW v Nieuwmarkt	10	18
016	Kalverstr Z eo	9	11
014	Spuistr Z eo	8	5
032	Rembrandtspl en Z	24	17
046	Rapenburgerstr eo	8	9
073	Paradiso eo	6	7
015	Kalverstr N eo	9	12
045	Oudeschans eo	7	7
071	De Melkweg en W	2	3
030	Leidsestr N-O	9	13
004	Rosse brt Z	6	9
031	N van Prinsengr/Vijzelstr	6	3
041	W van PH Kade	2	4
024	Leidsegr Oostelijk	5	9
074	Weteringbuurt	5	6
075	Weteringcircuit	3	4
040	O van C.S.	2	1
042	Toegang IJ-tunnel	1	1
Totalen:	617	690	

3.2 Meest voorkomende wapenincidenten: minder straatroof in de binnenstad

Uit het onderstaande schema blijkt dat in het VRG Binnenstad met name het aantal straatroven is gedaald: 162 in de periode juli 2003 tot en met maart 2004 en 242 een jaar eerder. Dit is een daling met 80: dat is een afname van -33%. Er zijn ook minder vuurwapens aangetroffen: 38 in plaats van 55.

In het VRG Zuidoost (Bijlmer) blijft het aantal straatroven daarentegen exact gelijk: 136. Hier daalt met name het aantal bedreigingen (van 80 naar 57) en het aantal processen-verbaal voor het bezit van vuurwapens: van 69 naar 47.

Schema 9: Top 5 wapenincidenten in twee periodes

<i>Top 5 'Wapenincidenten in de periode 07-2003 t/m 03-2004'</i>					
Code	Omschrijving	Regio	Binnenst	Bijlmer	VRGs
F530	Bedreiging	772	64	57	121
B70	Straatroof	741	162	136	298
F72	Bezit overige wapens	635	217	48	265
F70	Bezit vuurwapens	310	38	47	85
F550	Eenvoudige mishandeling	263	22	23	45

<i>Top 5 'Wapenincidenten in de periode 07-2002 t/m 03-2003'</i>					
Code	Omschrijving	Regio	Binnenst	Bijlmer	VRGs
B70	Straatroof	849	242	136	378
F530	Bedreiging	753	63	80	143
F72	Bezit overige wapens	567	175	20	195
F70	Bezit vuurwapens	372	55	69	124
F550	Eenvoudige mishandeling	237	33	23	56

3.3 De 20 buurten met de meeste wapenincidenten

De meeste wapenincidenten doen zich in de periode van juli 2003 tot en met maart 2004 nog steeds voor in het VRG Binnenstad en in het VRG Zuidoost. Van de 3.721 wapenincidenten in de hele regio, dus inclusief de andere gemeenten in de politieregio, doen ruim duizend (1.034) incidenten zich voor in een VRG. Dit betekent dat bijna 28% van de regionale incidenten plaats heeft in een VRG.

Van de twintig Amsterdamse buurten met de meeste wapenincidenten liggen er veertien in een VRG: 6 in VRG Zuidoost en dus 8 in VRG Binnenstad. De top tien telt niet minder dan negen VRG-buurten. Het blijkt verstandig geweest om de Venserpolder toe te voegen aan het VRG Zuidoost: er hebben zich daar 54 wapenincidenten voorgedaan van juli 2003 tot en met maart 2004. Dat is nog wel bijna even veel als in dezelfde periode een jaar eerder (56).

Schema 10: de 20 buurten met de meeste wapenincidenten in twee periodes

Brtnr	Omschrijving	VRG	07/03 t/m 03/04	07/02 t/m 03/03
940	Ganzenhoef M	Bijlmer	93 (-3)	96
932	Amsterdamse Poort	Bijlmer	71 (-3)	74
001	Beursstr eo	Binnenstad	65 (-12)	77
011	N Damrak eo	Binnenstad	58 (-22)	80
002	W v Nieuwmarkt	Binnenstad	56 (-3)	68
931	Ganzenhoef Z	Bijlmer	54 (-14)	68
930	Venserpolder	Bijlmer	54 (-2)	56
000	Oudezijdscolk eo	Binnenstad	50 (-22)	72
942	Kraaiennest Z	Bijlmer	49 (+3)	46
470	Museumpl eo	-	36 (+10)	26
010	Station CS eo	Binnenstad	34 (-22)	56
944	Kraaiennest N	Bijlmer	34 (+2)	32
048	Waterloopl eo	Binnenstad	34 (+9)	25
773	N v Sloterplas	-	34 (+12)	22
044	O v Nieuwmarkt	Binnenstad	34 (+14)	20
012	Spuistr N eo	Binnenstad	31 -	31
600	Vd Pekbuurt	-	30 -	30
373	WdeZwijgerbuurt Zuid	-	28 (+8)	20
611	Vogelbuurt midden	-	27 (+13)	14
934	Huntumdreef buurt	-	27 (+15)	12
		Subtotaal VRG Binnenstad	362 (-58)	429
		Subtotaal VRG Bijlmer	355 (-17)	372
		Subtotaal 'Overige buurten'	182 (+58)	124
		Totaal	899	925

4. Conclusies en Aanbevelingen

4.1 Conclusies

1. Vanaf de eerste controleactie op 29 november 2002 tot en met maart 2004 werden in de twee veiligheidsrisicogebieden in totaal ruim dertigduizend mensen gecontroleerd (32.322) en 4.467 voertuigen doorzocht. Er werden 194 arrestanten gemaakt en er werden ruim zevenhonderd (702) wapens aangetroffen.
2. De politie heeft in het VRG Zuidoost (politiedistrict 7) in de tweede controleperiode - van juli 2003 tot en met maart 2004 - in totaal 7.803 personen gefouilleerd en 1.249 voertuigen doorzocht. Het leverde 81 wapens op en er werden 46 arrestanten gemaakt: 19 maal inzake de Wet Wapens en Munitie (WWM).
3. In de tweede controleperiode heeft de politie in het VRG Binnenstad (politiedistrict 3) ruim elfduizend personen (11.574) gefouilleerd en ze controleerde 1.417 voertuigen. Het leverde 304 wapens op. De controleacties resulteerden in 39 aanhoudingen: 14 keer inzake WWM.
4. In de periode van juli 2003 tot en met maart 2004 zijn in het VRG Binnenstad in totaal 617 wapenincidenten geregistreerd. In dezelfde maanden een jaar daarvoor waren dat er nog bijna zevenhonderd: 690. Dat is een daling van ruim tien procent: -10,6%. De percentuele daling bedroeg ook in het VRG Zuidoost ongeveer tien procent: -9,7%. Het betrof in absolute zin een daling van 462 naar 417.
5. In de politieregio daalde het aantal geregistreerde wapenincidenten met -2,7%. De regionale daling komt voor een groot deel op het conto van de twee veiligheidsrisicogebieden. Als we de twee veiligheidsrisicogebieden buiten beschouwing laten, geeft de rest van de regio namelijk een stijging van het aantal wapenincidenten van 0,6% te zien.
6. In het VRG Zuidoost komt de daling van het aantal wapenincidenten voor een groot deel op rekening van Hoogoord en Ganzenhoef (buurtnummer 943): respectievelijk -25 en -15. In drie buurten in het VRG Binnenstad daalde het aantal wapenincidenten met in totaal 22, te weten: Station CS e.o.; Oudezijdsdijk e.o.; en het Damrak e.o. Percentueel was de daling bij Station CS het hoogst: -39%.

7. In het VRG Binnenstad is het aantal straatroven in absolute aantallen gedaald met 80: dat is een afname van -33%. Ook zijn er minder vuurwapens aangetroffen: 38 in plaats van 55. In het VRG Zuidoost daalt met name het aantal bedreigingen van 80 naar 57 en het aantal processen-verbaal voor het bezit van vuurwapens van 69 naar 47.

4.2 Aanbevelingen

1. Het is verstandig de aanwijzing van de twee veiligheidsrisicogebieden te verlengen. Dit wordt gerechtvaardigd door de geconstateerde daling in de twee veiligheidsrisicogebieden, alsmede door de absolute en relatieve omvang die de wapenincidenten in deze gebieden nog altijd hebben.
2. We raden aan om een dossieranalyse te maken van de arrestanten die bij controleacties worden gemaakt. Dit verschaft inzicht in het wapenbezit en biedt mogelijkheden om het wapenbezit en wapengebruik verder terug te dringen: door middel van preventief fouilleren of anderszins.
3. Er kan (ook) meer inzicht worden verkregen in het wapenbezit als meer wordt geregistreerd over de wapenvangst bij de controleacties, bijvoorbeeld: vindplaats, precieze locatie, tijdstip en leeftijd & sexe van de wapendragers. Ook dit helpt bij het zoeken naar verdere maatregelen die het wapenbezit kunnen terugdringen.
4. Onder de twintig buurten met de meeste wapenincidenten bevinden zich zes buurten – te weten: Museumplein e.o., N v Slotterplas, V.d. Pekbuurt, W de Zwijgerbuurt Zuid, Vogelbuurt midden, Huntumdreefbuurt – die niet in een VRG vallen. We raden de subdriehoek wapens en de betreffende territoriale subdriehoek aan om te bezien hoe hier de wapenincidenten kunnen worden teruggedrongen.
5. Het is verstandig om bij evaluaties of rapportages over preventief fouilleren ook aandacht te besteden aan secundaire effecten, zoals een mogelijke daling van andere delicten.
6. Het is raadzaam om te bezien hoe en in welke mate de keuzen die bij het preventief fouilleren worden gemaakt – waar, hoe(vaak), wanneer, wie – kunnen worden geobjectiveerd door middel van selectiecriteria.

Bijlagen

Bijlage 1

Gedetailleerde opbrengsten

Opbrengsten in de periode juli 2003 tot en met maart 2004.

Datum	Tijden	Aantal Pers.	Aantal Vrtgn.	Aanh.	Vu wa	Sla wa	Ste wa	Ov wa	Pers. Inzet	Uren
District 3										
14-08-03	15.00-23.00	250	16	4 ov.			25	1	16	128
21-08-03	18.30-00.00	409	74	1 ov.		7	14	1	18	99
04-09-03	19.30-04.00	942	154	3 wwm; 3ov.		5	16	3	30	240
03-10-03	19.00-04.00	525	350		1	1	10	3	37	167
04-10-03	20.00-04.00	700	30	3 ov.		1	7	1	50	375
09-10-03	18.00-00.30	1407	354	6 wwm; 1ov.	1	2	10	1	40	260
24-10-03	14.30-23.30	986	60			2	35	2	31	279
13-12-03	23.30-05.00	762	75	1 wwm		2	7	2	18	99
14-01-04	15.00-00.00	475					15		18	153
24-01-04	21.30-03.30	800	70			1	4		8	48
28-01-04	16.00-23.00	916	50	2 wwm; 2ov.	1*	1	17	1	25	175
06-02-04	23.00-05.30	540	85				14		20	140
19-02-04	15.00-00.00	659		5 ov.			30	1	24	216
26-02-04	20.00-04.00	505	70	1 wwm; 2ov.	1	1	9		17	136
06-03-04	15.00-00.00	1.045	29	1 wwm			26		18	162
26-03-04	22.00-07.00	653		4 ov			16	6	20	180
Subtotalen		11574	1.417	39	4	23	255	22	390	2.857
District 7										
04-07-03	21.00-02.00	665	183	2 ov.			10	1	62	310
06-09-03	15.30-22.00	296	10				2		19	123,5
14-10-03	15.30-22.00	414	46	8 wwm	1	1	5	2	41	266
20-10-03	17.00-01.00	336	41	2 wwm; 1ov.			1	1	20	160
24-10-03	15.00-23.00	177	12				4		6	48
11-11-03	15.00-23.00	443	28	2 ov.		2	1		12	95
28-11-03	16.00-01.00	934	341	4 wwm; 5 ov		2	2	3	78	702
30-11-03	16.00-01.00	973	398	6 ov.		1		1	80	720
04-12-03	15.30-22.00	134	10				1		9	58,5
23-12-03	15.00-22.00	330	5	1 wwm; 4ov.	1		11		18	126
09-01-04	15.00-22.00	260	8	1 ov.					10	70
22-01-04	15.00-22.30	887	34	1 wwm; 2ov.			3		35	262,5
07-02-04	14.00-22.00	771	74	1 wwm; 4ov.			6		32	192
28-02-04	14.00-22.00	205	9	1 wwm	1		12		16	128
02-03-04	14.30-22.00	601	32	1 wwm			4		45	337,5
25-03-04	15.00-22.30	377	18				2		12	90
Subtotalen		7.803	1.249	46	3	6	64	8	495	3689
Totalen		19377	2666	85	7	29	319	30	885	6546

*Nepvuurwapen

Opbrengsten in de periode november 2002 tot en met maart 2003.

Datum	Tijden	Aantal Pers.	Aantal Vrtgn.	Aanh.	Vu wa	Sla wa	Ste wa	Ov wa	Pers. Inzet	Uren
District 3										
29-11-02	18.00-23.00	954		15 wwm			39	9	50	250
28-12-02	21.00-21.30	50							41	205
28-12-02	21.30-22.30	15				1			..	
28-12-02	22.30-00.00	140				1	2		..	
28-12-02	22.00-02.00	118	46	7 wwm	3*	5	2	6*	..	
28-12-02	21.00-01.00	154	20	2 wwm	2*		3		..	
25-01-03	20.30-21.00	65							45	270
25-01-03	21.15-02.30		50	2 wwm			2	4	..	
25-01-03	21.15-02.30	700	200	4 wwm; 3ov.		4	23	4	..	
25-01-03	21.15-02.30	235							..	
20-02-03	16.30-23.30	275	36	2 wwm			6		21	147
27-02-03	16.15-23.15	227	27	5 wwm; 6ov.			10	3	20	140
15-03-03	17.00-02.00	608	261	1 wwm		3	15	2	21	168
29-03-03	20.00-04.00	82					1		45	360
29-03-03	20.00-04.00	810					12	1	..	
29-03-03	20.00-04.00	291	15***				1	1	..	
29-03-03	20.00-04.00	250	120	4 wwm		9		**3	..	
04-04-03	17.00-02.00	209							19	171
04-04-03	17.00-02.00	598	143	7 ov.		1	19	*** 5	..	
10-04-03	17.00-02.00	564	167	1 wwm; 1ov.		4	21	3	18	162
27-04-03	17.00-02.00	341	85	4 ov.		2	13		18	162
22-05-03	19.30-04.00	239	68	3 ov.			6		13	104
Subtotalen		6925	1238	67	5	30	175	41	220	2139
District 7										
29-11-02	18.00-21.00	133							69	345
29-11-02	21.30-23.00	242	125	7 wwm; 1ov.			4		..	
30-11-02	18.00-23.00	302	93	5 wwm	1*			4	65	325
06-12-02	17.00-23.00	367	18	3 wwm		1	4		20	120
10-01-03	16.00-23.00	153	20						8	56
24-01-03	19.30-24.00	155	87	2 wwm	1			5	8	36
13-03-03	21.00-03.00	238	97						23	184
10-04-03	18.00-02.00	677	20	4 wwm	1;1*	1	6	1	60	480
17-04-03	15.00-23.00	877	25	1 wwm; 4ov.			1		34	272
24-04-03	15.00-23.00	1025	51	1 wwm; 3ov.					27	216
08-05-03	14.30-23.00	467	15	6 ov.			2		30	240
16-05-03	14.30-23.00	1384	12	5 ov.		2	31		91	728
Subtotalen		6020	563	42	4	4	48	10	273	3002
Totalen		12945	1801	109	9	34	223	51	493	5141

*** 15 autobussen

*nep
vuurwapen

* Div eenh. Munitie
* seinpistool.
** 1 alarmpistool
** 1 gasbusje
** 1 baksteen
*** inbrek. wrktg
*** cs-gas

Bijlage 2

Omschrijving Actiemethoden

1. *Gebiedsafsluiting*

De politie sluit een gebied af, waarna zo enigszins mogelijk iedereen binnen het afgezette gebied wordt gefouilleerd. Er kan een gebied worden afgesloten of gedurende een actie kunnen ook verschillende kleinere gebieden tegelijk of om de beurt worden afgesloten. Er kan worden gekozen: alleen mensen te voet worden gecontroleerd of ook inzittenden van auto's alsmede de auto's zelf.

Een variant op gebiedsafsluiting is de *horecacontrole*. Bij deze methode worden de bezoekers van een horecagelegenheid gefouilleerd.

2. *Statistische voertuigcontrole*

De politie organiseert in dit geval een actie die sterk doet denken aan een beproefde methodiek om op alcoholgebruik te controleren: de politie laat automobilisten in een fuik rijden en controleert zoveel mogelijk auto's. Als het politiepersoneel 'bezet' is, laat de politie auto's in beginsel passeren. Zodra het personeel klaar is met controleren of fouilleren, worden er nieuwe auto's aangehouden. Het doorzoeken van auto's op wapens en het fouilleren van inzittenden is in enkele gevallen gecombineerd met een alcoholcontrole.

3. *Dynamische Voertuigcontrole*

Bij een dynamische voertuigcontrole wordt gebruik gemaakt van een motorrijder en (een) politiebusje(s) die rondrijden in een veiligheidsrisicogebied. De motorrijder of een politiebusje dirigeren een auto naar de kant van de weg. De politie parkeert achter de auto, waarna wordt uitgelegd waar de politie mee bezig is en de inzittende(n) wordt gevraagd (één voor één) uit te stappen. De agenten verdelen de taken: fouilleren en toezichthouden.

4. *Gebiedssurveillance*

Bij deze methode wordt in een aangewezen gebied gesurveilleerd door kleine groepjes politiemensen die op straat mensen aanspreken en fouilleren. Ook kunnen auto's staande worden gehouden, waarna deze worden doorzocht en de inzittenden worden gefouilleerd.

Actiemethoden per actiedag per district in de periode juli 2003 tot en met maart 2004⁸

	District 3	District 7	Totaal
Insluiting	8	10	18
Gebiedssurveillance	9	13	22
Statische Voertuigcontrole	12	6	18
Dynamische Voertuigcontrole	0	5	5
Horecacontrole	68	52	120

⁸ De opbrengsten worden niet per actiemethode geregistreerd.

Actiemethoden per actiedag per district in de periode november 2002 tot en met mei 2003

	District 3	District 7	Totaal
Insluiting	6	6	12
Gebiedssurveillance	11	4	15
Statistische Voertuigcontrole	6	7	13
Dynamische Voertuigcontrole	4	3	7
Horecacontrole	28	13	41

Bijlage 3

Verantwoording

Het COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement is door de gemeente Amsterdam gevraagd een bondige evaluatie van het preventief fouilleren op te stellen. Hierin staat de tweede controleperiode – die inging in juli 2003 – centraal. Inhoudelijk heeft het rapport betrekking op de opbrengsten van het preventief fouilleren en op de ontwikkelingen wat wapenincidenten betreft. Het COT heeft cijfers aangeleverd gekregen van de politie Amsterdam-Amstelland: deze worden in dit rapport gepresenteerd en bondig geanalyseerd.

Het COT heeft gebruik kunnen maken van de energieke diensten en uitleg van drs. G.W. Bookelman, (wapen)analist van het korps Amsterdam-Amstelland. We hebben drie bijeenkomsten van de subdriehoek wapens bijgewoond. Daarbij hebben we informatie ingewonnen van: drs. A.J. Rotering (gemeente Amsterdam); mr. F. Dekkers en drs. G. Reinders (arrondissement Amsterdam); P. Gademan, F. Venema en H. Hilgeman (politie Amsterdam-Amstelland). Om sfeer te proeven heeft het COT een controleactie bijgewoond op 24 april 2004.

Registratie-effect

Er doet zich een registratieprobleem voor, met name met betrekking tot de cijfers in de periode juli 2001 tot en met maart 2002. Dit vergt enige technische uitleg, die ons is verstrekt door de wapenanalist van het korps Amsterdam-Amstelland. Destijds was er nog geen preventief fouilleren en werd bij het invoeren van (wapen)incidenten in het datasysteem van de politie minder scherp gelet op het mogelijke gebruik van een wapen bij een delict. Sommige delicten kunnen niet zonder wapen gepleegd worden – denk aan een proces-verbaal voor het bezit van een vuurwapen. Bij andere delicten ligt het gebruik van een wapen voor de hand – bijvoorbeeld bij straatroof. Er zijn echter ook delicten waarbij alleen bij zorgvuldige vermelding in het datasysteem blijkt dat er een wapen is gebruikt – denk bijvoorbeeld aan huiselijk geweld. Sinds er preventief wordt gefouilleerd – dus vanaf november 2002 – let de Amsterdamse politie scherp(er) op het mogelijke gebruik van een wapen bij delicten waarbij dat niet hoeft of voor de hand ligt. Door deze grotere zorgvuldigheid bij het invoeren van wapengerelateerde gegevens in het datasysteem worden sinds de start met preventief fouilleren wapenincidenten eerder geregistreerd. Anders geformuleerd: toen nog niet preventief werd gefouilleerd, werden er meer wapenincidenten gemist bij registratie. Dit registratie-effect heeft een aantal gevolgen:

- Het verklaart mede een toename van het aantal wapenincidenten in de periode juli 2002 tot en met maart 2003 ten opzichte van juli 2001 tot en met maart 2002;
- Het betekent dat er in de periode van maart 2002 tot en met 29 november 2002 (de dag dat werd begonnen met preventief fouilleren) relatief veel wapenincidenten zijn gemist;
- In de tweede controleperiode (van juli 2003 tot en met 2004) zijn er juist relatief veel wapenincidenten geregistreerd. De daling van het aantal

geregistreerde wapenincidenten in deze periode had zonder dit registratie-effect (wat) groter geweest.

Om dit registratie-effect zoveel mogelijk weg te werken, heeft de Amsterdamse politie haar datasysteem nader onderzocht. Er zijn processen-verbaal teruggelezen om te zien of daaruit soms blijkt dat er een wapen is gebruikt, bijvoorbeeld bij een burenruzie die kan worden geschaard onder het delict 'openlijke geweldpleging tegen personen'. Als dat zo was, is het alsnog als wapenincident geregistreerd. Dit verklaart waarom het aantal wapenincidenten in de periode juli 2001 tot en met maart 2002 in de nieuwste telling ten behoeve van dit rapport hoger uitvalt dan de score over precies dezelfde periode die stond vermeld in het rapport 'Illegaal Wapenbezit in Amsterdam' (30 juni 2002). Het totaal aantal geregistreerde wapenincidenten in deze periode komt nu uit op 3.687 en destijds (30 juni 2002) op 2.985.⁹

De datacontrole door de politie heeft het registratie-effect verminderd, maar niet weggenomen. We hebben er daarom voor gekozen de drie periodes wel in deze bijlage te vermelden, maar ons in de analyse in paragraaf 3 van dit rapport te beperken tot de twee laatste periodes. De 'onderregistratie' (het missen van wapenincidenten) is het grootst in de periode die het verst achter ons ligt. Hoewel het registratie-effect niet geheel is geëlimineerd zijn vergelijkingen over de periode juli 2003 tot en met maart 2004 en het jaar daarvoor in precies dezelfde maanden wel zinvol. Het registratie-effect is kleiner en de daling van het aantal wapenincidenten had zonder dit registratie-effect (wat) hoger uitgevallen.

Wapenincidenten in drie periodes

	07/03-04/04	07/02-04/03	07/01-04/02
Politieregio	3.721	3.824	3.687
VRG Binnenstad	617	690	650
VRG Zuidoost	417	462	419
VRG's gezamenlijk	1.034	1.152	1.069

Wapenincidenten in VRG Zuidoost (district 7) in drie periodes

Buurtnummer en -naam	07/03-04/04	07/02-04/03	07/01-04/02
930 Venserpolder	54	56	39
931 Ganzenhoef Z	93	68	92
932 Amsterdamse Poort	71	74	56
933 Hoogoord e.o.	25	50	22
940 Ganzenhoef M	93	96	97
941 GuldenKruis/Groeneveen	26	14	20
942 Kraaiennest Z	49	46	39
943 W v Ganzenhoef	11	26	27
944 Kraaiennest N	34	37	27
Totaal	417	462	419

⁹ Zie Illegaal Wapenbezit in Amsterdam, p. 26.

Wapenincidenten in VRG Binnenstad (district 3) in drie periodes

Buurtnummer en -naam	07/03-04/04	07/02-04/03	07/01-04/02
010 Station CS eo	34	56	52
002 W v Nieuwmarkt	65	68	52
000 Oudezijdscolk eo	50	72	66
001 Beursstr eo	65	77	54
017 Reguliersbree eo	26	28	34
011 N Damrak eo	58	80	85
070 Leidsedwars N	16	12	6
044 O v Nieuwmarkt	34	20	14
012 Spuistr N eo	31	31	31
072 Leidsedwars Z eo	24	26	19
048 Waterlooopl eo	34	25	15
047 Z v Nieuwmarkt	21	16	17
013 Dam en ten N	24	25	31
003 Nes eo	13	15	18
043 NW v Nieuwmarkt	10	18	14
016 Kalverstr Z eo	9	11	10
014 Spuistr Z eo	8	5	2
032 Rembrandtspl en Z	24	17	37
046 Rapenburgerstr eo	8	9	11
073 Paradiso eo	6	7	4
015 Kalverstr N eo	9	12	6
045 Oudeschans eo	7	7	13
071 De Melkweg en W	2	3	4
030 Leidsestr N-O	9	13	7
004 Rosse brt Z	6	9	17
031 N van Prinsengr/Vijzelstr	6	3	6
041 W van PH Kade	2	4	6
024 Leidsegr oostelijk	5	9	2
074 Weteringbuurt	5	6	7
075 Weteringcircuit	3	4	5
040 O van C.S.	2	1	1
042 Toegang IJ-tunnel	1	1	4
Totalen:	617	690	650

Bijlage 4

Meest gebruikte bronnen

E.J. van der Torre, A.B. Hoogenboom en F.R. Sienot, (COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement), *Preventief fouilleren: een discussienota*, 9 april 2003.

M. de Ruiter, R. van der Veer en G.W. Bookelman, (Politie Amsterdam-Amstelland) *Wapenvoorvallen in de politieregio Amsterdam-Amstelland*, 2 mei 2003.

E.J. van der Torre, A.B. Hoogenboom, F.R. Sienot en R. Lansbergen, (COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement), *Preventief fouilleren in Amsterdam: een procesevaluatie*, 2 mei 2003.

M. de Ruiter, R. van der Veer, E. Lebert en P. Bison, (Politie Amsterdam-Amstelland), *Illegaal Wapenbezit in Amsterdam*, 30 juni 2002.

Digitale bestanden van de Politie Amsterdam-Amstelland:

Aantal wapenincidenten in de periode juli 2003 tot en met maart 2004

Aantal wapenincidenten in de periode juli 2002 tot en met maart 2003

Aantal wapenincidenten in de periode juli 2001 tot en met maart 2002